

Akreditace - nástroj podpory orgánů státní správy / regulátorů

Co je to akreditace?

AKREDITACE – Služba pro společnost

Akreditace poskytuje důvěru, že akreditované subjekty nabízející služby zkoušení, vyšetření, kalibrace, certifikace, inspekce a ověřování jsou odborně způsobilé a nestranné za účelem kontroly, zda produkty a služby splňují požadavky relevantních vnitrostátních a mezinárodních standardů.

V EU akreditaci provádějí vnitrostátní akreditační orgány (NAB), které jmenuje vláda dle požadavků nařízení (ES) č. 765/2008.

- V regulované oblasti zákon vyžaduje, aby orgány kvalifikující určité kategorie produktů a služeb (například produkty s označením CE, jako jsou hračky, výtahy, potravinářské produkty s chráněným označením původu nebo chráněným zeměpisným označením atd.) byly akreditovány. Tyto produkty a služby mohou být uvedeny na trh pouze po posouzení jejich shody s příslušnými standardy. Tento postup se nazývá notifikace.
- V dobrovolné oblasti, kde neexistuje žádná specifická legislativa, společnosti žádají o akreditaci proto, aby trhu poskytly nestranné potvrzení o své způsobilosti zajistit kvalitu, bezpečnost a zabezpečení svých produktů a služeb atd.

Evropský systém akreditace

V roce 2008 vznikl první právní rámec pro akreditaci v Evropě - nařízení (ES) č. 765/2008, které stanoví požadavky na akreditaci týkající se uvádění produktů na trh.

Představuje harmonizovaný a přísný přístup k akreditaci ve všech členských státech EU tak, aby k prokázání odborné způsobilosti akreditovaného orgánu stačilo jedno osvědčení o akreditaci nebo protokol.

Základní zásady akreditace v tomto nařízení, které doplňuje norma ISO/IEC 17011 a další mezinárodní standardy pro subjekty posuzující shodu, jsou následující:

- jeden akreditační orgán pro každý členský stát
- akreditace je prováděna jako činnost veřejného orgánu
- jednotlivé vnitrostátní akreditační orgány si nekonkurují ani navzájem, ani se subjekty posuzujícími shodu
- neziskové působení
- zastoupení zainteresovaných stran.

Akreditace poskytuje předpoklad shody v souladu s článkem 11 tohoto nařízení: akreditovaná osvědčení i zprávy mohou být uznávány ve všech členských státech EU.

Co je to posuzování shody?

POSUZOVÁNÍ SHODY – Zvyšuje důvěru na trhu

Služby zkoušení, kalibrace, vyšetření, inspekce, certifikace a ověřování, které provádějí akreditované subjekty posuzující shodu (CAB), jsou společně nazývány činnostmi posuzování.

Vnitrostátní akreditační orgány (NAB), působící jako úřední a nestranné orgány, posuzují způsobilost laboratoří i inspekčních a certifikačních orgánů.

Vnitrostátní akreditační orgány zaručují důvěryhodnost posuzování shody i spolehlivost osvědčení, certifikátů, protokolů i zpráv.

Služby posuzování shody vykonávané v rámci akreditace potvrzují, že produkty a služby jsou ve shodě se stanovenými požadavky – se standardy i dalšími odpovídajícími kritérii.

Systém posuzování shody je strukturován tak, aby veřejnosti přinášel jistotu a povzbuzoval tržní konkurenceschopnost.

Evropská komise zkvalitnila v Evropě systém posuzování shody tak, aby zvyšovala důvěru regulátorů (zákonodárných orgánů i orgánů státní správy), podnikatelské sféry i spotřebitelů a aby zaručila volný pohyb na trhu zboží a služeb a poskytovala vysokou úroveň ochrany zdraví a bezpečnosti pro spotřebitele i pro životní prostředí.

Akreditace je průběžný proces, který zaručuje způsobilost akreditovaných subjektů provádějících služby posuzování shody, jako jsou například:

CERTIFIKACE SYSTÉMŮ MANAGEMENTU pro kvalitu, životní prostředí, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, energetiku, potraviny, bezpečnost IT, informační technologie, trvale udržitelný rozvoj	LABORATORNÍ ZKOUŠKY chemické, biologické, fyzikální, protipožární, mechanické, zkoušky vody, ovzduší, potravin, elektrické a elektronické, software, DNA, otisků prstů, antidopingové, zdraví zvířat
CERTIFIKACE PRODUKTŮ, PROCESŮ A SLUŽEB hračky, výtahy, elektrická zařízení, osobní ochranné pomůcky, produkty ve stavebnictví, biopaliva, ekologické potraviny a značky kvality, recyklované produkty, elektronický podpis	ZDRAVOTNÍ VYŠETŘENÍ mikrobiologie, histologie, onkologie, hematologie, genetika, imunobiologie, bakteriologie, virologie, endokrinologie, reprodukční biologie
CERTIFIKACE OSOB auditoři, svářeči, ověřovatelé, inspektoři, experti, konzultanti, specialisté v IT, ve zdravotnictví, ve vzdělávání a výchově	KALIBRACE Tachografy, váhy atd., spektrometry, chronometry, přístroje na měření radiace, plynoměry, elektroměry atd.
INSPEKCE produkty, služby, procesy, projekty, instalace, stavebnictví, silnice, železnice, nákladní a osobní vozidla	OVĚŘOVÁNÍ registrace EMAS a výkazů emisí skleníkových plynů, jako například páry, oxidu uhličitého, metanu, oxidu dusného, ozonu, atd.

Co jsou to mezinárodní dohody?

MEZINÁRODNÍ DOHODY – EU a celosvětové uznání protokolů, zpráv, osvědčení i certifikátů

Činnosti prováděné evropskými akreditačními orgány jsou uznávány v Evropské unii i na celém světě díky jejich postavení signatáře Multilaterální dohody EA o vzájemném uznávání výsledků akreditace (EA Multilateral Agreement - EA MLA).

EA MLA je dohodou podepsanou mezi jednotlivými členskými akreditačními orgány EA pro uznání a přijetí rovnocennosti svých akreditačních systémů. Poskytuje tak rovnocennou spolehlivost osvědčení, certifikátů, protokolů i zpráv vydávaných organizacemi, které byly akreditovány vnitrostátními akreditačními orgány EA.

A tak je vyloučena nutnost, aby dodavatelé produktů nebo služeb vyhledávali akreditované poskytovatele certifikace / inspekce / zkoušení v jednotlivých evropských zemích, kde prodávají své produkty nebo služby.

Multilaterální dohoda EA o vzájemném uznávání výsledků akreditace (MLA EA) je uznávána na mezinárodní úrovni organizacemi: Mezinárodním akreditačním fórem (International Accreditation Forum - IAF) a Mezinárodní spoluprací v oblasti akreditace laboratoří (International Laboratory Accreditation Cooperation - ILAC). To znamená, že signatáři dohody EA MLA mohou využívat výhod plynoucích z globálního uznání prostřednictvím dohod o vzájemném uznávání IAF a ILAC a z nich plynoucích značek ILAC/IAF MRA/MLA.

PŘIDANÁ HODNOTA AKREDITACE

Akreditované činnosti posuzování shody

Tím, že se zákonodárné orgány i orgány státní správy spoléhají na

akreditované zkoušky, vyšetření, ověření, inspekce, kalibrace a certifikace, získávají nezávislou a kompetentní evaluaci třetí strany, jenž poskytuje objektivní výsledky podporující správná rozhodnutí pro regulaci, veřejný nákup nebo dodávání produktů a služeb na trh.

Akreditované subjekty poskytující takovéto služby zajišťují splnění všech požadavků standardů i předpisů regulátorů a sektorových kritérií, a to z hlediska:

- odborné způsobilosti, profesionality a integrity
- řízení rizika
- odpovídajících lidských zdrojů i zdrojů zařízení
- mechanismu měření zlepšování kvality produktů a služeb
- systému stížností a odvolání
- konkurenceschopnosti na mezinárodních trzích dle Multilaterální dohody EA o vzájemném uznávání výsledků akreditace

Při výběru akreditovaného subjektu je nezbytné identifikovat rozsah činností, které mu byly akreditovány; tyto údaje jsou uvedeny na osvědčení o akreditaci.

SPOLEHLIVÍ PARTNEŘI

Síť akreditačních orgánů

Nalezení způsobilého dodavatele činností posuzování shody

EA, IAF a ILAC uveřejňují seznam akreditačních orgánů – signatářů EA a IAF MLA (multilaterálních dohod) nebo ILAC MRA (dohody o vzájemném uznání) s uvedením kompetentních vnitrostátních akreditačních orgánů po celém světě.

www.european-accreditation.org

www.iaf.nu

www.ilac.org

Kromě toho akreditační orgány ve většině zemí uveřejňují seznamy nebo adresáře subjektů a laboratoří, které akreditovaly, a jejich kontaktní údaje a rozsah akreditace.

Český institut pro akreditaci, obecně prospěšná společnost (ČIA) zajišťuje akreditační systém v České republice. ČIA je národní akreditační orgán poskytující akreditaci v následujících oblastech:

- zkušební laboratoře (ČSN EN ISO 17025)
- kalibrační laboratoře (ČSN EN ISO 17025)
- zdravotnické laboratoře (ČSN EN ISO 15189)
- certifikační orgány provádějící certifikaci
- produktů a procesů (ČSN EN ISO 17065)
- systémů managementu (ČSN EN ISO 17021) – včetně QMS, EMS, ISMS, FSMS, OHSMS, IT SM, EMAS (Nařízení EK č. 1221/2009)
- osob (ČSN EN ISO 17024)
- ověřovatelé výkazů skleníkových plynů (ČSN EN ISO 14065 + Nařízení EU č. 600/2012)
- inspekční orgány (ČSN EN ISO 17020)
- poskytovatelé zkoušení způsobilosti (ČSN EN ISO 17043)

ČIA byl založen Zakládací listinou jako obecně prospěšná společnost 13. února 1998 podle zákona č. 248/1995 Sb. jako národní akreditační orgán, v souladu s rozhodnutím Ministerstva průmyslu a obchodu ČIA vystupuje jako národní akreditační orgán i ve vztahu ostatním státům.

Kontaktní údaje:

Český institut pro akreditaci, o.p.s. (CAI)

Adresa: Olšanská 54/3

130 00 Praha 3

Czech Republic

Tel.: +420 272 096 222

E-mail: mail@cai.cz

Web: <http://www.cai.cz>

Ing. Jiří Růžička, MBA,
ředitel, Český institut pro akreditaci, o.p.s.